

הצעת חוק הסיוע המשפטי (תיקון מס' 8) (שירות משפטי למשתתפים בתכנית לשילוב מקבלי גמלאות בעבודה), התשס"ח-2007

1. בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972¹, בתוספת, אחרי פרט 3 יבוא:

4. "למשתתף כהגדרתו בסעיף 37 לחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2004², בכל הנוגע להליכים לפי סעיפים 46 ו-47 לחוק האמור ולהליכים אחרים הנובעים מהם, וסעיף 3 לא יחול".

דברי הסבר

או לא שיתף פעולה עם הפעילות שנקבעה לו במסגרת התכנית האישית, המשתתף לא יהיה זכאי לקבל גמלת הבטחת הכנסה.

לאור האמור לעיל, וכדי לשמור על זכויותיהם של משתתפי התכנית, ניתנה למשתתפים זכות לערור לפני ועדת ערר על החלטה של מתכנן יעדים תעסוקתי (סעיף 46 לחוק המדיניות הכלכלית). החלטת ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית דין אזרחי לעבודה (סעיף 47 לחוק המדיניות הכלכלית).

לאור חשיבותן של ועדות הערר כאמצעי בקרה על מרכז התעסוקה, קיימת חשיבות רבה בכך שהוועדות יפעלו באופן שיאפשר להן להגן על זכויות המשתתפים. לצורך כך חיוני שהמשתתף יוכל לקבל הזדמנות ראויה לטעון את טענותיו לפני הוועדה, לרבות באמצעות עורך דין, אם יחפוץ בכך. האפשרות של המשתתף לטעון באמצעות עורך-דין, הקיימת היום, מהווה משקל-נגד ליכולתו של מרכז התעסוקה להציג את טענותיו לפני ועדת הערר באמצעות עובד של המרכז המיומן יותר מהמשתתף בהצגות טענות לפני ערכאה מעין-שיפוטית. בהקשר זה ראוי לציין שאומנם במקרים רבים חברי ארגונים התנדבותיים שונים מלווים את המשתתפים בשלב הגשת הערר, אך אם הם אינם עורכי דין, החוק אינו מאפשר להם לייצג את המשתתפים לפני ועדת הערר.

כאמור, משתתף ראוי להיות מיוצג באמצעות עורך דין, ואולם מובן שאוכלוסיית מקבלי גמלת הבטחת הכנסה אינה יכולה לממן שכר טרחת עורך דין ומכאן הצורך בייצוג בידי עורך דין ששכרו ממומן מאוצר המדינה. קרי, עורך דין ששירותיו יסופקו וימומנו בידי לשכת הסיוע המשפטי הפועלת במשרד המשפטים.

על פי המצב הנוכחי, משתתפים זכאים לסיוע משפטי בהליך של ערעור על החלטת ועדת ערר, ובכלל זה בהליך הגשת בקשת רשות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה, והגשת עתירה לבג"צ, אך לא בהליך הערר עצמו. כמו כן,

בהצעת חוק זו מוצע לתקן את התוספת לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972 (להלן – חוק הסיוע המשפטי), כך שיינתן סיוע משפטי למשתתפים בתכנית לעידוד שילוב מקבלי גמלאות בעבודה (להלן – התכנית). תכנית זו מוסדרת כהוראת שעה בפרק ז' לחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2004 (להלן – חוק המדיניות הכלכלית). התכנית ידועה בשם "תכנית מהל"ב" או "תכנית ויסקונסין". לאחרונה, יזמה הממשלה את הארכתה של הוראת השעה האמורה, בשינויים מסוימים, וקבעה כי התכנית במתכונתה החדשה תיקרא "אורות לתעסוקה".

סעיף 36 לחוק המדיניות הכלכלית קובע כי מטרתה של התכנית היא "לקדם את שילובם של מקבלי גמלאות בעבודה שתמצה את כושר השתכרותם, תוך שיתופם באחריות לכך, כדי לאפשר להם מעבר מתלות בגמלאות לעצמאות חברתית וכלכלית".

כיום, מופעלת התכנית כתכנית התנסות בארבעה אזורים. תוקפה של הוראת השעה יפוג ביום י' באב התשס"ט (31 ביולי 2009).

בכל אזור שבו פועלת התכנית מופעל מרכז תעסוקה בידי תאגיד פרטי שהמדינה התקשרה עמו. המרכז האמור מחליף את שירות התעסוקה בתחום הטיפול במקבלי גמלת הבטחת הכנסה המשתתפים בתכנית, והוא מעסיק מתכנני יעדים תעסוקתיים המחליפים את פקידי שירות התעסוקה.

מתכנני היעדים התעסוקתיים מפנים את המשתתפים לעבודה התואמת את מצבם הבריאותי וכושרם הגופני ומכינים, בהתייעצות עם המשתתף, את התכנית האישית של המשתתף המיועדת לקדם את שילובו בעבודה שתמצה את כושר השתכרותו (סעיף 42(ב) לחוק המדיניות הכלכלית).

אם קבע מתכנן היעדים שהמשתתף סירב לעבוד בעבודה שאליה הופנה, לא השתתף בתכנית האישית,

¹ ס"ח התשל"ב, עמ' 95; התשס"ז, עמ' 293.

² ס"ח התשס"ד, עמ' 70.

דברי הסבר

כן מוצע שסעיף 3 לחוק הסיוע המשפטי לא יחול על ייצוג לפני ועדת ערר, על ייצוג בערעור על החלטת ועדת ערר, על ייצוג בהליך הגשת בקשת רשות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה, ועל ייצוג בהליך הגשת עתירה לג"צ – קרי, לא יהיה צורך בבחינת זכאותם הכלכלית של משתתפים שיבקשו ייצוג בהליכים האמורים, שכן ההנחה היא שככלל המשתתפים עומדים במבחנים הכלכליים למתן שירות, לאור היותם מקבלי גמלת הבטחת הכנסה.

העלות התקציבית של הצעת החוק מוערכת בסכום של כשישה מיליון שקלים חדשים בשנה.

בהליך הערעור, בהליך בקשת רשות הערעור לבית הדין הארצי לעבודה, ובהליך הגשת עתירה לבג"צ, הזכאות לייצוג מותנית בעמידה במבחנים למתן שירות, הכוללים מבחן הכנסה ומבחן רכוש, ומבחן סיכוי משפטי (סעיפים 3 ו-4 לחוק הסיוע המשפטי).

מוצע לפיכך לתקן את התוספת לחוק הסיוע המשפטי ולקבוע כי האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים יספק שירות משפטי למשתתפים בתכנית, גם בכל הנוגע לייצוג לפני ועדת ערר.